

РЕЦЕНЗІЇ

УДК 343.21(477)(077)

Панов Микола Іванович – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік НАПрН України, завідувач кафедри кримінального права № 2 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ВАЖЛИВИЙ КРОК ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ ПРАВАЗАСТОСОВНОЇ ПРАКТИКИ

Рец. на кн.: Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д. С. Азаров, В. К. Грищук, А. В. Савченко [та ін.] ; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернєя. – Київ : Юрінком Інтер, 2016. – 1064 с.

Загальновідомо, що Кримінальний кодекс (КК) України – це закон, який потребує абсолютно точного застосування. Обов'язковою передумовою правильного використання зазначеного нормативного акта уповноваженими особами є безпомилкове тлумачення його змісту, розуміння кожного слова та кожної букви закону про кримінальну відповідальність. Вирішення цих завдань можливо лише за наявності комплексного науково-практичного коментаря КК України. Такі видання завжди посідають одне з чільних місць у юриспруденції та мають особливе значення для будь-кого з правників, оскільки фактично стають настільними книгами фахівців. Крім цього, звернення до положень науково-практичного коментаря КК України має важливе профілактичне значення та дає змогу кожному громадянину чітко визначити межі своєї правомірної поведінки й не виходити за них у повсякденному житті,

усвідомлюючи зміст кримінальної відповідальності, передбаченої за вчинення певного злочину.

Нині в Україні опубліковано кілька авторитетних видань коментарів до КК України 2001 року, підготовлених різними авторськими колективами. На нашу думку, це є цілком закономірним явищем, яке свідчить про досить високий рівень розвитку кримінально-правової науки в нашій державі. Наявність різних варіантів коментарів позитивно впливає на практику застосування кримінального закону, оскільки такі праці не лише доповнюють одна одну з тих чи інших питань, а й дають змогу юристам обрати найбільш правильні рішення під час застосування норм КК України. Також різні підходи в тлумаченні одних і тих самих кримінально-правових положень дають змогу виявити недоліки та прогалини закону про кримінальну відповідальність, сприяючи їх усуненню, зокрема законодавчим шляхом та шляхом видання відповідних роз'яснень Пленумом Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Характерною особливістю наданого на рецензування науково-практичного коментаря КК України (за загальною редакцією докторів юридичних наук, професорів О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея) є склад авторського колективу, до якого увійшли високоповажні та відомі науково-педагогічні працівники Національної академії внутрішніх справ, що є однією з переваг дослідження порівняно з іншими аналогічними виданнями. Незаперечною перевагою науково-практичного коментаря є те, що автори вперше дослідили питання, пов'язані з діяльністю Національної поліції (зокрема, у виданні детально розкрито умови правомірності застосування вогнепальної зброї та спеціальних засобів поліцейськими, а також питання їх кримінально-правового захисту).

З огляду на певні зміни, яких зазнало законодавство про кримінальну відповідальність протягом останніх майже 15 років, актуальність зазначеної праці не викликає сумнівів. Автори детально проаналізували та зробили посилання на понад тисячу нормативно-правових актів, зважаючи на напрацьовану

слідчу та судову практику, що дало змогу, з урахуванням практичної складової, бути корисним працівникам органів Національної поліції, прокуратури, служби безпеки, суддям, адвокатам, здобувачам вищої освіти в юридичних навчальних закладах, а також усім особам, які цікавляться кримінальним правом.

Поставлене перед авторами завдання щодо коментування Кодексу, вирішено шляхом системно-структурного аналізу загальнотеоретичних і галузевих понять, розкриття системних зв'язків між кримінально-правовими інститутами, статтями, уміщеними в КК України та в інших нормативно-правових актах. Автори логічно, структуровано й послідовно подають матеріал: здійснюють коментування за традиційною структурою складу злочину, чітко визначають основні поняття й терміни, максимально деталізують юридично значущі ознаки складу злочину, виокремлюючи наукову, практичну та інформаційну частини коментування. Наприкінці кожного коментованого розділу наведено перелік сучасних наукових праць (переважно сучасні монографії, дисертаційні дослідження та періодичні видання), які можуть бути додатково вивчені задля більш детального з'ясування специфіки певного кримінально-правового феномену.

Водночас доцільно було б приділити більше уваги проблемним питанням кваліфікації злочинів з огляду на конкретизацію положень відповідних постанов Пленуму Верховного Суду України, а також способам подолання юридичних колізій.

Загалом усе викладене вище дає змогу стверджувати, що поданий на рецензування науково-практичний коментар КК України є вагомою теоретичною та прикладною працею, яка розв'язує нагальні проблеми науки кримінального права й законодавства, буде корисною для використання в навчальному процесі в умовах освітньої реформи та для правозастосовної практики.